

Nr 547.

Av herr Persson, Ola, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.

I anslutning till regeringens proposition om jordbrukets prisfrågor regleringsåret 1954/55 är det befogat att i korthet summera vissa påtagliga verkningar av de senare årens statliga jordbrukspolitik.

Det förhållandet, att så och så många tusen små brukningsdelar årligen lagts ner eller sammanslagits i större brukningsenheter, är ingen ny företeelse. Under 20-årsperioden 1917—1937 minskade antalet brukningsdelar inom det svenska jordbruket med nära 30 000. Denna utveckling var ett resultat av smådriftens underlägsenhet gentemot stordriften, föråldrade produktionsmetoders undergång i konkurrensen med maskintekniken.

En väldig teknisk utveckling, oberoende av 1947 års jordbruksreform, har under senaste 10-årsperioden ägt rum inom det svenska jordbruket. Detta belyses mycket klart med sådana fakta som att antalet traktorer ökat från cirka 20 000 till närmare 100 000, antalet skördetröskor från cirka 500 till 10 000 och antalet mjölkmaskiner från drygt 40 000 till 150 000.

De objektiva betingelserna för en allmän standardhöjning för landets jordbrukare har varit gynnsamma under efterkrigsåren. Faktum är också, att en genomgående ekonomisk standardhöjning har ägt rum. Det är tydligt, att den statliga prisregleringspolitiken verkat till förmån för storjordbrukarna och till nackdel för småjordbrukarna och konsumenterna. I nuvarande situation, när starka krafter verkar för att skapa en konstlad klyfta mellan konsumenter och jordbrukare, är det synnerligen angeläget att fästa uppmärksamheten på nämnda faktum.

I regeringens proposition nr 180 om prisreglerande åtgärder på jordbrukets område följer man i stort den linje, som praktiserats efter 1947. Några verkliga kalkyler i enlighet med 1947 års intentioner har icke ännu upprättats. Detta innebär bl. a., att såväl kalkylsakkunniga som departementschefen kommit till slutsatsen, att arbetsvolymens minskning inom jordbruket från 1953/54 till 1954/55 kommer att bli 3 procent. Småbrukarna, som framförallt framställer animaliska produkter, har reagerat mot detta. De har nämligen svårt att förstå vad som inträffat som motiverar ett fastställande av att arbetsvolymen inom den animaliska

produktionen skulle minska med 3 procent för dem under kommande regeringsår. Däremot torde det vara mera sannolikt, att arbetsvolymen inom storjordbruket, som främst framställer vegetabiliska produkter, minskar åtskilligt mera än nämnda 3 procent. De ekonomiska favörerna av att generellt fastställa arbetsvolymens minskning inom det svenska jordbruket kommer åter storjordbruket till godo.

Det föreligger följaktligen starka skäl, som motiverar att riksdagen uttalar sig för att typjordbrukskalkylerna upprättas i enlighet med anvisningarna i 1947 års jordbruksreform.

I regeringens proposition föreslås, att förmalningsavgiften skall kunna höjas från 3 kronor till 5 kronor per deciton. Detta avses skola gälla såväl handelsförmalning som löneförmalning. Starka röster har höjts för att åtminstone slopa avgiften på löneförmalningen, men departementschefen har i propositionen ställt sig avvisande.

Avsikten med höjningen av förmalningsavgiften anges skola vara att ytterligare stärka den regleringskassa, ur vilken skillnaden mellan inhemska och exportpriserna på export av brödspannmål skall täckas. I verkligheten blir det de svenska konsumenterna som får betala detta genom att de går miste om en sänkning av brödspriset av motsvarande omfattning. Vi anser därför det vara motiverat, att förmalningsavgifterna slopas och att de belopp, som avses skola uppbäras i förmalningsavgifter, i sin helhet tillföres konsumenterna i form av sänkta brödspriser.

Med hänsyn till att avräkningspriset på mjölk beräknas sjunka med ett öre per kilogram föreslås i propositionen en omläggning av det nuvarande leveranstillägssystemet, som avser att kompensera det mindre jordbrukets inkomstbortfall.

Enligt vår mening måste det emellertid framstå som angeläget att snarast åstadkomma en sådan omläggning av leveranstillägssystemet, att det enbart skall avse att stödja de mindre mjölkproducenterna. Nu gällande och även föreslagna system ger precis lika i leveranstillägg åt dem som försäljer upp till 25 000 kilogram mjölk som åt dem som försäljer exempelvis 50 000 kilogram.

Enär det finns skäl att antaga, att bl. a. formerna för det statliga pristödet till mjölkproduktionen kommer upp till särskild behandling nästa år, låter vi dock särskilda yrkanden på angivna punkt anstå till dess.

Vid fjolårets riksdag föreslog vi bestämda åtgärder med sikte på att höja kvaliteten på saluförd mjölk och samtidigt nedbringa exportöverskottet på smör. Vi anförde då, att 1942 års förordning om maximering av fetthalten till 3 % borde upphävas, att fetthalten i mjölken ej får understiga men väl överstiga exempelvis 3,5 % och att en återgång till högvärdigare mjölk skulle bestridas med statsmedel. Utvecklingen av smörproduktio-

nen i vårt land har ytterligare aktualiserat vårt tidigare förslag att fetthalten i saluförd mjölk höjes.

Vi hemställer att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 180, måtte besluta,

1) att avslå förslaget under punkt 2 c till förordning med vissa bestämmelser angående prisregleringar för råg och vete;

2) att upphäva förordningen nr 91/1942 med vissa bestämmelser angående handeln med mjölk; samt

3) vid bifall till yrkandet ovan under punkt 2 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

a) om upptagande av förhandlingar med berörda jordbruksorganisationer om att konsumtionsmjölk, som från mejerierna distribueras i allmänna handeln, skall ha en fetthalt av minst 3,5 %;

b) om förslag till anslag för täckandet av de kostnader, som är förbunden med övergång till högre fetthalt, av statsmedel.

Stockholm i april 1954.

Ola Persson.

Helmer Persson.

Anton Norling.